

ת"פ 44931/09/18 - מדינת ישראל נגד ע.ע. אבו ראס- חברה לעבודות בנין ופיתוח בע"מ, עבד אל סלאם אבו ראס, רמזי כריים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"פ 44931-09-18

03 ספטמבר 2020

לפני:

כב' השופט אורן שגב

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד חן אביטן

-

הנאשמים:

1. ע.ע. אבו ראס- חברה לעבודות בנין ופיתוח בע"מ
2. עבד אל סלאם אבו ראס
רמזי כריים
ע"י ב"כ: עו"ד עוה"ד איהאב ג'לג'ולי ומשה ומאור

החלטה

כנגד הנאשמים הוגש כתב אישום ובו 2 אישומים: האחד - בגין עבירה לכאורה על חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954 (להלן - החוק); והשני בגין עבירות לכאורה על תקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), תשס"ז-2007 ועל פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970.

טענות הנאשמים בתמצית

1. במענה לכתב האישום, העלו הנאשמים 2 טענות: האחת, כי ב"כ המאשימה לא העבירו אליהם לכאורה את מלוא חומר החקירה, ובעיקר זה הנוגע למקור המידע שהגיע לרשות, ואשר בגינו החליטה לנקוט בהליך הסלילי נגדם; והשניה - הגנה מן הצדק בשל מה שהגדירו אכיפה בדרנית, כשהרקע לכך הוא דחיית בקשתם של הנאשמים לעריכת הסדר מותנה. לטענתם, אושרו הסדרים מותנים במקרים חמורים יותר מאלה המתוארים כנגדם בכתב האישום.
2. חשוב לציין כבר עתה, כי הנאשמים הבהירו ביחס לחלק הראשון של בקשתם, כי אין מדובר בבקשה לגילוי חומרי חקירה בהתאם לסעיף 74 לחסד"פ, והודיעו כי הם שומרים על זכותם להגיש בקשה כאמור בעתיד. לפיכך, החלטה זו ניתנת מבלי שהתקיים דיון.

3. לגופו של עניין טענו, כי על יסוד דו"ח פעולה מיום 28.03.17 של המפקח אופיר מנדלבאום, עולה כי ישנו חומר חקירה נוסף המהווה "מידע" שהגיע למנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית הנוגע להפרת צו בטיחות מס' 56866, מידע שהוביל לביצוע הביקורת באתר הבנייה מושא כתב האישום.
4. הנאשמים ביקשו לדחות את מתן תשובתם המפורטת לכתב האישום עד לאחר קבלת כל חומר החקירה ולאחר קבלת החלטה בבקשה לאכיפה בררנית.

טענות המאשימה בתמצית

5. המאשימה טענה, כי מסרה לנאשמים את מלוא חומר החקירה המצוי בתיק, והרלוונטי לכתב האישום, והוסיפה, כי העבירות המיוחסות לנאשמים בכתב האישום, הן אך ורק אלה שהתגלו בביקורת שנערכה על ידי המפקחים מטעם המאשימה ביום 28.03.17. כתב האישום, המשיכה המאשימה והדגישה, אינו כולל עבירות בגין מידע מקדים, אין המדובר בחומר חקירה ולכן אין לנאשמים זכות לקבלו.
6. באשר לטענת הגנה מן הצדק, טענה המאשימה, כי הליך ההסדר המותנה אינו מחייב אותה בשום שלב ונתון לשיקול דעתה הבלעדי. הנחיות התביעה הפלילית לעניין סגירת תיקים בהסדר מותנה אומנם מגדירות תנאי סף, אבל אין כל חובה לאשר הסדר מותנה גם אם הוא עומד בתנאי הסף. המרת כתב אישום בהסדר מותנה אינו הליך מנהלי ולכן אין חובת הנמקה. מכאן שאין מדובר בטענת הגנה אפשרית אל מול האישומים המיוחסים לנאשמים.
7. מדיניות המאשימה ביחס לעבירות על הבטיחות בעבודה היא מדיניות מחמירה, וזאת לאור העובדה שעבירות מסוג זה מהוות "מכת מדינה".

אשר להכרעתי

דין הבקשה להידחות, ולהלן נימוקיי.

8. בהתאם לטענת המאשימה, המידע עליו מבוסס כתב האישום הנו מידע שנאסף במהלך הביקורת שהתקיימה, כך על פי כתב האישום, ביום 28.03.17 ע"י מפקחי משרד העבודה, ששמותיהם פורטו בסעיף 5.1 לאישום הראשון בכתב האישום. בהתאם לכתב האישום, הגיע לרשות מידע לפיו צו הבטיחות שהוצא לנאשמים ביום 06.12.16 אינו מקוים ומידע זה הניע את הביקורת שנערכה, בה נמצא כי הנאשמים אכן הפרו לכאורה את הצו.
9. בהתאם, עובדות כתב האישום מייחסות לנאשמים עבירות של הפרת צו ואי נקיטת אמצעים סבירים למניעת הפרתו (אישום ראשון), ואי גידור משטחי עבודה מהם עלול ליפול אדם לעומק העולה על 2 מטרים ואי השגחה ונקיטת אמצעים לוודא שהעובדים משתמשים בצידוד מגן אישי כראוי (אישום שני).
10. מקובלת עלי איפוא טענת המאשימה, כי מקור המידע כשלעצמו, הגם שבוודאי מעניין את הנאשמים, אינו רלוונטי לעובדה שבביקורת שנערכה נמצאו לכאורה ליקויים שונים, שבגין הוחלט לנקוט בהליכים פליליים. כנגד הנאשמים מופנות טענות עובדתיות המתבססות על ממצאים שנמצאו בשטח ע"י הפקחים, ולא על המידע המודיעיני שנמסר, לפיו הנאשמים מפרים לכאורה את הצו.

11. לאור האמור לעיל, בקשת הנאשמים לקבל לידיהם את המידע המודיעיני, נדחית.

12. באשר לטענה בדבר אכיפה בררנית, אף דין טענה זו להידחות, ולהלן נימוקי. בפסק דין מקיף, שניתן ביום 09.09.15, דן בית הדין הארצי בהרחבה בסוגיה של ביטול כתב אישום בשל טענת הגנה מן הצדק מסוג אכיפה בררנית (עפ"א 16393-12-13, עפ"א 43130-02-14 מדינת ישראל נ' אליהן דואב. להלן - "עניין דואב"). אביא להלן בתמצית את עיקרי הפסיקה הרלוונטית לבקשה שלפניי:

(א) החלטה על הגשת כתב אישום צריכה לעמוד באמות המידה של המשפט המנהלי, שכן שיקול דעתו של תובע הוא שיקול דעת מנהלי (ע"פ 6328/12 **מדינת ישראל נ' פרץ** [פורסם ביום 10.9.13] (להלן - "עניין פרץ").

(ב) על פי המודל המנהלי של טענת ה"הגנה מן הצדק" הוקנתה לבית המשפט הסמכות להפעיל ביקורת שיפוטית על רשויות התביעה והחקירה, וזאת מקום שההליך המנהלי של קבלת ההחלטה להעמיד אדם לדין עומד בסתירה מהותית לעקרונות של "צדק והגינות משפטית" (כלשון סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי). מקום שבו נטענת טענה של "הגנה מן הצדק" מן הראוי לבחון את מידת "נפסדותה" של התנהגות הרשות בנפרד משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם, שהרי גם אם אשמתו גלויה וברורה על פני הדברים, אין בכך כדי למנוע ממנו מלהנות מ-"הגנה מן הצדק", אם נתקיימו הנסיבות המיוחדות המצדיקות זאת (בג"צ 1563/96 כץ נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד נה (1) 529, 549 - 550).

(ג) טענה של אכיפה בררנית נחשבת לאחד הביטויים של טענת ה"הגנה מן הצדק" המוכרת כטענה מקדמית במשפט הפלילי, והיא מעוגנת היום בהוראת סעיף 149(10) לחסד"פ (ראו ע"פ 6328/12 **מדינת ישראל נ' פולדי פרץ ואח'** (10.9.2013), בפסקה 27 וההפניות שם, להלן: **עניין פרץ**, וכן בש"פ 7148/12 **עז אל דין כנאנה נ' מדינת ישראל** (14.10.2012) (להלן: **עניין כנאנה**, בפסקה 14).

(ד) ביסוד דוקטרינת ההגנה מן הצדק עומדת התכלית להבטיח הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. כך נקבע בשורה ארוכה של פסקי דין, ובהם פסק הדין המנחה בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ'**, פ"ד נט(6), 806-807 (2005), (להלן: **פרשת בורוביץ'**), אשר קבע כי "בעיקרון עשויה אפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית-המשפט. עם זאת הובהר שם, כי "... לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרת או המאשימה, או רשות מעורבת אחרת, יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק".

(ה) עוד נקבע כי "ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה...מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל יידרש הנאשם להראות, שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגותו הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו. ..." (עמ' 807 לפסק הדין הנ"ל).

(ו) דוקטרינת ההגנה מן הצדק עשויה לחול גם על מקרה בו שוכנע בית המשפט כי ההחלטה להגיש כתב אישום חרגה ממתחם הסבירות, באופן שיש בהגשת כתב אישום כדי לפגוע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות.

(ז) בית הדין הארצי התייחס לכך, תוך התייחסות לעניין פרץ בע"פ (ארצי) 14/07 מדינת ישראל - הום סנטרס ואח (22.11.2007) להלן: **עניין הום סנטרס**, וכן ע"פ (ארצי) 43/10 **אלוניאל בע"מ נ' מדינת ישראל** (24.1.2013).

(ח) אכיפה בררנית שהיא כאמור אחד הביטויים של טענת ההגנה מן הצדק היא "אכיפת הדין נגד אדם אחד והימנעות מאכיפתו נגד אחרים - כאשר מדובר במקרים דומים", והיא יכולה לבוא לידי ביטוי בשני אופנים: "הראשון, החלטה להעמיד לדין רק חלק מן המעורבים בפרשה נדונה; השני, החלטה להעמיד לדין בשעה שבפרשות אחרות שעניינן דומה לא הוגשו כתבי אישום". המשותף לשניהם הוא כי "סמכות האכיפה הופעלה נגד אחד ולא נגד אחרים, ללא כל טעם טוב להבחנה ביניהם" (עניין פרץ).

(ט) ברקע הדברים, יש לזכור כי לרשות המנהלית שבידה מופקדת הסמכות להגיש כתבי אישום כמו לכל רשות מנהלית אחרת, עומדת חזקת התקינות המנהלית, לפיה היא מוחזקת כמי שפעלה כדין בהגישה את כתב האישום, וזאת כל עוד לא הוכח אחרת. על הטוען אחרת, הוא הנאשם שבפיו טענה לאכיפה בררנית, מוטל הנטל לנסות ולסתור את החזקה "ולהוכיח כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתוניהם הרלוונטיים שווים. משעה שהוצג בסיס ראיתי כאמור, מתערערת חזקת התקינות והנטל יעבור אל כתפי הרשות המנהלית, אשר תתבקש להוכיח כי האכיפה - אף שהיא נחזית בררנית על-פני הדברים - התבססה על שיקולים עניינים בלבד, שיש להם משקל מספיק כדי לבסס עליהם את החלטתה" (עניין פרץ).

(י) ככל שימצא המותב הדין בטענה בדבר אכיפה בררנית כי די בתשתית הראייתית הלכאורית הראשונית שהניח הנאשם לפניו כדי להעביר את הנטל משכמו אל שכם התביעה כאמור לעיל, ובמסגרת תשובת המאשימה, יוכל בית המשפט להשתמש בסמכות כפי שהיא נתונה לו בסעיף 108 לחסד"פ ולהורות על הגשת נתונים ומסמכים, והכל בהתאם לנסיבות המקרה כפי שנפרשו לפניו.

(יא) בירור טענת האכיפה הבררנית, המחייבת אפוא הצגת בסיס ראיתי ראשוני מטעמו של הנאשם לסתירת תקינות המעשה המנהלי, מחייבת את בית המשפט להיכנס כבר בשלב הראשון לבדיקה פרטנית של חומר הראיות שלפניו. זאת לפחות על מנת להשתכנע שהנאשם נמנה עם קבוצת השוויון הרלוונטית שעליה הוא מצביע בטענתו לאכיפה בררנית. משנדרשת העמקה בחומר הראיות, תוך ראייה כוללת של מלוא היקפן, מן הראוי שהגורם שיזקק לדיון בטענת האכיפה הבררנית על שלביה השונים יהיה המותב הדין באישום לגופו.

ומן הכלל אל הפרט

13. ככל שהנאשמים סבורים כי הגשת כתב האישום נגדם מנוגדת למדיניות המאשימהלסיים תיקים מסוג זה בהסדר מותנה, עליהם להקידם ולהניח תשתית ראייתית מינימלית, תוך הבאת דוגמאות קונקרטיות. טענתם בבקשה שמונחת לפני כללית וסתמית.

14. מעבר לכך, ובהתאם להלכה שנפסקה בעניין דואב, כמפורט לעיל, השלב המתאים לכך הנו שלב הראיות ולא שלב מקדמי זה, והכל כפי שפורט בהרחבה לעיל.

15. בנוסף, כידוע, עומדת למאשימה חזקת התקינות המנהלית. חזקה זו, מטיבה ומטבעה, ניתנת לסתירה, והנטל מוטל לפתחם של הנאשמים הטוענים לכך. לפיכך, לעת הזו, בהיעדר תשתית ראייתית, ולו מנימלית, ובשים לב לכך שהעבירות בהן מואשמים הנאשמים הנן עבירות חמורות ונוגעות לשלמות גופם ולחיייהם של העובדים בשטח, אין בידי בשלב מקדמי זה, לקבוע כי החלטת המאשימה להגיש כתב אישום אינה סבירה או אינה מידתית.

אחרית דבר

16. הבקשה נדחית.

17. הסניגורים יגישו את תשובתם המפורטת בכתב של הנאשמים לעובדות כתב האישום עד ליום 08.09.20.

18. מובהר, כי בחלוף המועד, ובהיעדר תשובה מפורטת (או לחילופין, הודעה על הסדר), יועבר התיק לשמיעת ראיות, ללא מתן התראה נוספת, ותשומת לב הנאשמים מופנית להוראות סעיף 152(ב) לחסד"פ.

19. לעיוני למתן החלטה - 09.09.20.

ניתנה היום, י"ד אלול תש"פ, (03 ספטמבר 2020), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.